

Ποια η γεωπολιτική αξία της Ελλάδος;

Η Ελλάδα βρίσκεται στην περιοχή που συναντώνται οι γεωπολιτικές τεκτονικές πλάκες Δύσης και Ανατολής, Ευρώπης και Ισλάμ, καθώς και οι ανταγωνιστικές σχέσεις Δύσης και Ρωσίας.

του **Γιώργου Κουμουτσάκου***

Ζούμε στην εποχή της μεγάλης αβεβαιότητας. Οικονομικής, πολιτικής, κοινωνικής και γεωπολιτικής. Όλα γύρω μας βρίσκονται σε μετάβαση. Η διαρκής κίνηση είναι η μόνη αβεβαιότητα.

Σε αυτήν την κινητικότητα με την αυξανόμενη ταχύτητα αλλά και την ασφάλη κατεύθυνση και κατάρτηξη εντάσσονται:

-Οι ξαφνικές αλλαγές σε θεμελιακές θέσεις της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ που μεταβάλλουν σταθερές πολλών δεκαετιών στο διεθνές σύστημα.

-Η δυναμική είσοδος της Κίνας όχι μόνο πια στην διεθνή οικονομία, αλλά και στην παγκόσμια γεωπολιτική σκακιέρα.

-Η, μέσω Συρίας, σταθεροποίηση της ρωσικής παρουσίας και επιρροής στην ευρύτερη Μέση Ανατολή καθώς και η ενισχυμένη βούληση της Μόσχας να παρεμβαίνει στις διεθνείς και κυρίως στις περιφερειακές εξελίξεις στην ευρύτερη ζώνη των γεωστρατηγικών της συμφερόντων.

-Η εξασθένιση της Ευρώπης και ο προβληματισμός ή ακόμα και η ανησυχία για το πώς διαμορφώνεται το παρόν και το μέλλον της.

-Η παρατεταμένη ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο και η συγκρουσιακή κατάσταση στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Η αυξανόμενη δυναμική των μεταναστευτικών και προσφυγικών μετακινήσεων προς ασφαλέστερους και πλουσιότερους προορισμούς με πρώτο την Ευρωπαϊκή Ένωση.

-Οι περιορισμένης έκτασης αλλά και ευδιάκριτες ρωγμές στη διατλαντική σχέση Ευρώπης-ΗΠΑ.

-Οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές πιέσεις αμφισβήτησης που ασκούνται στην φιλελεύθερη δημοκρατία και στην παγκοσμιοποίηση αντίστοιχα η ανάδυση ενός συχνά ακραίου εθνικισμού και η επικράτηση μορφών διακυβέρνησης που χαρακτηρίζονται ως «ανελεύθερες δημοκρατίες» (illiberal democracies).

-Η συνεχής παρουσία της απειλής της διεθνούς τρομοκρατίας και του επιθετικού ισλαμικού φονταμενταλισμού μαζί με άλλες μορφές «υβριδικών» ή ασύμμετρων απειλών, όπως η δολιοφθορά και οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.

Αυτά τα δεδομένα και οι εξελίξεις έχουν, μεταξύ άλλων, μεταβάλλει σημαντικά το γεωπολιτικό περιβάλλον στο οποίο κινείται η χώρα μας.

Η Ελλάδα, γεωγραφικά, ιστορικά και πολιτιστικά ριζωμένη στο εξωτερικό νοτιο-ανατολικό σύνορο της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βρίσκεται στην περιοχή που συναντώνται οι γεωπολιτικές τεκτονικές πλάκες Δύσης και Ανατολής, Ευρώπης και Ισλάμ, καθώς και της ανταγωνιστικής σχέσης Δύσης και Ρωσίας.

Αυτό γεννά κινδύνους. Δίνει όμως και ευκαιρίες.

Το μεγάλο στρατηγικό ζητούμενο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής είναι λοιπόν, να μειώσει τους κινδύνους και να μεγιστοποιήσει τις ευκαιρίες. Μπορούμε να πετύχουμε αυτόν τον διπλό στόχο εάν αξιοποιήσουμε την ιδιαίτερη γεωπολιτική προστιθέμενη αξία που έχει η χώρα μας.

Η πεποίθηση αυτή δεν προκύπτει από μια αθεμελίωτη «βολονταριστική» αισιοδοξία. Θεμελιώνεται σε μια ρεαλιστική και ταυτόχρονα θετική αποτίμηση των γεωπολιτικών χαρακτηριστικών της χώρας μας και των δυνατοτήτων που αυτά μας δίνουν στην εποχή και στην περιοχή ετούτης της μεγάλης ρευστότητας.

Η γεωγραφική μας θέση είναι από μόνη της μια πρόκληση. Όμως δεν είμαστε ούτε και πρέπει να φερόμαστε σαν δέσμοι της γεωγραφίας. Οφείλουμε και μπορούμε να δούμε την θέση μας, όχι ως μοιραία γεωγραφική δουλειά, αλλά ως ένα από τα κύρια συγκριτικά πλεονεκτήματά μας. Πλεονεκτήματα που καθιστούν την Ελλάδα κομβικό κράτος στην Ανατολική Μεσόγειο.

Σε αυτή την περιοχή, η χώρα μας μπορεί και πρέπει να είναι ο απαραίτητος, σταθερός και αξιόπιστος εταίρος και σύμμαχος για την ΕΕ και τα κράτη-μέλη της. Για το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ. Ταυτόχρονα, μπορεί να είναι αποδεκτός και σοβαρός συνομιλητής και για άλλα κράτη επιρροής στο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον, όπως για παράδειγμα την Ρωσία, την Κίνα και βέβαια, το Ισραήλ και την Αίγυπτο. Ειδικά μάλιστα με τις δύο αυτές χώρες και κυρίως το Ισραήλ, η διεύρυνση και η εμβάθυνση της συνεργασίας μας έχει αποκτήσει ιδιαίτερη βαρύτητα και σημασία.

Για να υποστηρίξουμε όμως τον ρόλο του κομβικού κράτους, για να πείσουμε τους άλλους ότι μπορούμε να τον υποστηρίξουμε και αν τον φέρουμε σε πέρας, θα πρέπει, πρώτοι εμείς, να διαμορφώσουμε και να εμπεδώσουμε μια σύγχρονη γεωπολιτική αυτοσυνείδηση. Με αυτοπεποίθηση και σιγουριά. Χωρίς να υπερτιμάμε αλλά και χωρίς να υποτιμάμε τις δυνατότητές. Να μην βλέπουμε την σκιά μας ούτε μικρή, στις δώδεκα το μεσημέρι, αλλά ούτε και μακριά και βαριά, λίγο πριν τη δύση.

Ας δούμε λοιπόν τη μεγάλη εικόνα. Ας δούμε την Ελλάδα από ψηλά.

Η Ελλάδα ως κομβικό κράτος

Η Ελλάδα, από τη Μεταπολίτευση, μετά και την ένταξή της στην ευρωπαϊκή οικογένεια, είναι χώρα σταθερή και δημοκρατική, με οικονομία που, παρά την κρίση, παραμένει από τις σημαντικότερες στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον, η Ελλάδα είναι χώρα του «status quo» που θεμελιώνει την εξωτερική της πολιτική στον σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου.

Επίσης, στην Ελλάδα συνυπάρχουν αρμονικά τρεις γεωπολιτικές διαστάσεις: Η Ευρωπαϊκή, η Βαλκανική και η Μεσογειακή:

-Η Ελλάδα παραμένει θεσμικά τμήμα του σκληρού πυρήνα της ΕΕ. Συμμετέχει στην ΟΝΕ, στο χώρο Schengen και στην κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Παρά τους κλυδωνισμούς των τελευταίων χρόνων η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εδώ για να μείνει και θα μείνει. Η συμμετοχή της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μονόδρομος,. Παραμένει το κυριότερο στρατηγικό πλεονέκτημα της Ελλάδας και λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής της εθνικής μας ισχύος.

-Η χώρα μας παρά την κρίση που περνάει παραμένει δύναμη ιδιαίτερης επιρροής στην βαλκανική χερσόνησο. Η οικονομία της παραμένει η σημαντικότερη της περιοχής, ενώ η στήριξη και συνηγορία της για την ευρωπαϊκή και ευρω-ατλαντική πορεία των γειτόνων της είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση ιδιαίτερης βαρύτητας. Αυτό δίνει στη Ελλάδα αυξημένες δυνατότητες επιρροής.

-Πέραν της γεωγραφικής της θέσης και του ιστορικο-πολιτισμικού αποτυπώματος της στη Μεσόγειο, η Ελλάδα είναι ως αντίληψη και φιλοσοφία μια βαθύτατα νησιωτική και ναυτική χώρα. Η ναυτιλία της, ποντοπόρα και μη, κυριαρχεί στις θαλάσσιες μεταφορές επιβατών, εμπορευμάτων, πετρελαίου, υγροποιημένου αερίου κλπ. Ιδιαίτερα αναβαθμισμένο είναι τα τελευταία χρόνια και το λιμενικό της σύστημα, με πρώτο το λιμάνι του Πειραιά. Τη «μεσογειακότητα» της Ελλάδας επισφραγίζει και ενισχύει και η ιδιαίτερη σχέση ακατάλυτων δεσμών με την Κύπρο –το δεύτερο κράτος του Ελληνισμού που δημιουργεί μια γεωστρατηγική συνέχεια στην Ανατολική Μεσόγειο.

Αυτήν την «τρισπόστατη» Ευρωπαϊκή, Βαλκανική και Μεσογειακή φυσιογνωμία της Ελλάδας, δεν την έχει κανένα άλλο κράτος της περιοχής μας.

Ταυτόχρονα, η Ελλάδα είναι σταθερό, αναπόσπαστο, τμήμα του Δυτικού κόσμου, του κόσμου του Δυτικού ορθολογισμού. Πέραν από τον σκληρό πυρήνα της ΕΕ, η χώρα μας συμμετέχει ακλόνητα στο ΝΑΤΟ και έχει στρατηγικού χαρακτήρα στενές διμερείς και συμμαχικές σχέσεις πολυεπίπεδης συνεργασίας με τις ΗΠΑ.

Ενώ ανήκει στέρεα και αμετάθετα στην Δύση, η Ελλάδα ως Ορθόδοξο κράτος μπορεί να συνομιλεί και με έναν άλλο μεγάλο παίκτη του διεθνούς γίνεσθαι, την Ρωσία, με την οποία διατηρεί διαχρονικά, πολύ καλές, λειτουργικές και αμοιβαία παραγωγικές σχέσεις. Το τελευταίο πολύ δυσάρεστο επεισόδιο που προκάλεσε έντονο κλυδωνισμό στις ελληνορωσικές σχέσεις θα πρέπει να εκτονωθεί. Πρέπει να σηματοδοτήσει και να αποκαταστήσει την θεμελίωση των σχέσεων αυτών στην κεφαλαιώδους σημασίας αρχή του αμοιβαίου σεβασμού.

Ταυτόχρονα, αν και χριστιανική και ορθόδοξη, η Ελλάδα είναι παραδοσιακά μια χώρα που συνομιλεί με παρρησία και συνεργάζεται χωρίς προβλήματα, χωρίς παρεξηγήσεις και με αμοιβαίο σεβασμό με τον μουσουλμανικό κόσμο γενικά, και τις αραβικές χώρες. Η Ελλάδα ουδέποτε υπήρξε αποικιακή δύναμη. Και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό κεφάλαιο για την επικοινωνία με τον κόσμο της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Κι ενώ αυτό συμβαίνει, την ίδια στιγμή, έχουμε εμπλουτίσει, διευρύνει και εμβαθύνει σερ πολύ ουσιαστικό βαθμό τη σχέση μας με το Ισραήλ. Η συνεργασία αυτή, που υποστηρίζεται διακομματικά, κυριολεκτικά «καλπάζει». Εξελίσσεται δυναμικά σε εύρος, σε περιεχόμενο και βάθος. Καλύπτει από την οικονομία, την ανταλλαγή και επικοινωνία των λαών, την έρευνα, την εξωτερική πολιτική μέχρι τα «σκληρά» ζητήματα άμυνας και ασφάλειας.

Πέραν όλων αυτών, η Ελλάδα βρίσκεται σ' ένα ενεργειακό σταυροδρόμι. Από το έδαφος της, δεν διέρχονται μόνον οδοί ενέργειας, είναι και η ίδια μια εν δυνάμει χώρα παραγωγής ενέργειας. Και αυτό δεν είναι μια «ρομαντική» εκτίμηση. Η Ελλάδα μπορεί πράγματι να εξελιχθεί σε χώρα παραγωγής και εξαγωγής ενέργειας. Όχι μόνον από πλευράς εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, αλλά και ως χώρα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Η ελληνική ναυτιλία αποτελεί μια παγκόσμιας εμβέλειας δύναμη που -πέραν της Ελλάδας- μοιράζει οφέλη σε πάρα πολλές χώρες και υποστηρίζει το διεθνές εμπόριο στο σύνολό του. Αποτελεί τον δυναμικότερο πρεσβευτή της Ελλάδας με τεράστιες ανεκμετάλλευτες δυνατότητες. Τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, όσο και ως μέσο ήπιας ισχύος και επιρροής. Ως πολλαπλασιαστής της διπλωματικής και οικονομικής της ισχύος.

Ταυτόχρονα, η ίδια η Ελλάδα αποτελεί σημαντική πύλη για το διεθνές εμπόριο. Απόδειξη ο Πειραιάς αλλά και το υπόλοιπο λιμενικό σύστημα της χώρας. Ο Πειραιάς είναι το πρώτο ευρωπαϊκό λιμάνι που συναντούν τα container ships, τα δεξαμενόπλοια, τα φορτηγά ξηρού φορτίου, μόλις περάσουν την Διώρυγα του Σουέζ. Και συνδέεται, και πρέπει να το κάνει ακόμα καλύτερα, με το σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο της Ευρώπης και τη αγορά των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών. Εδώ τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών έχουν για την Ελλάδα ιδιαίτερη σημασία.

Με την ανάπτυξη ισχυρότατων οικονομιών, ανατολικά μας, στην Κίνα, στην Ινδία και αλλού, και με την ενίσχυση των εμπορευματικών ροών μεταξύ Ανατολής και Δύσης, η Ελλάδα από χώρα στην περιφέρεια του διεθνούς εμπορίου που ήταν, έγινε χώρα που βρίσκεται στο επίκεντρο των μεγάλων διεθνών εμπορευματικών ροών. Μόνον τυχαίο δεν είναι το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της Κίνας, των ΗΠΑ και άλλων, μεγάλων παικτών για επενδύσεις αξιοποίησης του λιμενικού συστήματος της χώρας.

Πέραν, όλων αυτών και επειδή βρίσκεται σε μια ανάστατη και ταυτόχρονα κρίσιμη γειτονιά, η Ελλάδα είναι και ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για τη περιφερειακή και ευρωπαϊκή ασφάλεια. Είναι μια χώρα-σύνορο. Αντιμετωπίζει στην πρώτη γραμμή τις χερσαίες και θαλάσσιες μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές. Γι' αυτό και πρέπει να υποστηριχθεί ουσιαστικά τόσο από τους Ευρωπαίους εταίρους της όσο και από τους συμμάχους της.

Η Ελλάδα με ιδιαίτερα αξιόμαχες, παρά την οικονομική κρίση, ένοπλες δυνάμεις, συμμετέχει στο NATO, καταβάλλοντας άνω του 2% του ΑΕΠ της για την άμυνα. Επιπλέον, συμμετέχει ενεργά στις προσπάθειες ανάπτυξης της Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας.

Ξεχωριστή στρατηγική συμμαχία έχει η στερεή, ουσιαστική και αποτελεσματική σχέση και συνεργασία μας με τις ΗΠΑ. Στοιχείο που αναδεικνύει και αξιοποιεί το μεγάλο γεωστρατηγικό πλεονέκτημα της Βάσης της Σούδας, αλλά και του ελλαδικού χώρου γενικότερα.

Εδώ θα πρέπει να τονισθεί ότι θα ήταν προς το συμφέρον της Ελλάδας, η συμφωνία αξιοποίησης της Σούδας να γίνεται πλέον με ορίζοντα τουλάχιστον πενταετίας και όχι ανά έτος, όπως γίνεται σήμερα. Αυτό θα βοηθούσε στη χάραξη μακροχρόνιου σχεδιασμού με αμοιβαία οφέλη.

Σε όλα αυτά προστίθεται και ο πολλαπλασιαστικός παράγοντας ισχύος που δίνει στην Ελλάδα η Κύπρος, το δεύτερο κράτος του Ελληνισμού, όπως ήδη αναφέρθηκε. Ενεργώντας σε συνεργασία και συντονισμό με την Κύπρο, μπορούμε να οικοδομήσουμε ένα χώρο σταθερότητας και οικονομικής ανάπτυξης στην Ανατολική Μεσόγειο. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να τονισθεί η ανάγκη να προχωρήσουμε στη σύσταση και θεσμοθέτηση ενός Ανώτατου Συμβουλίου Στρατηγικής Συνεργασίας Ελλάδας-Κύπρου. Αντίστοιχα Συμβούλια συνεργασίας έχουμε με άλλες χώρες, ακόμα και με την Τουρκία, αλλά όχι με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Πολλαπλά σημαντική είναι η συνεργασία με το Ισραήλ . Η τριμερής συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, θα μπορούσε να ονομαστεί «Τριπλή Συνεννόηση των δημοκρατιών της Ανατολικής Μεσογείου» ή «Συνεννόηση των τριών Δ» (The 3 D's project).

Το τριμερές αυτό σχήμα μπορεί να αποτελέσει τη σπονδυλική στήλη μιας ευρύτερης περιφερειακής συνεργασίας με συμμετοχή μετριοπαθών αραβικών χωρών της περιοχής, όπως η Αίγυπτος, ο Λίβανος και η Ιορδανία. Ευεργετικός καταλύτης στην πρόοδο προς ένα τέτοιο σχήμα συνεργασίας θα ήταν η επίλυση του Παλαιστινιακού στην βάση των δύο ανεξάρτητων κρατών. Προς το παρόν, τα βήματα πρέπει να είναι προσεκτικά και σταθερά. Τα μηνύματα που εκπέμπονται από την Ουάσινγκτον και τις Βρυξέλλες για την οικοδόμηση ενός τέτοιου σχήματος συνεργασίας είναι υποστηρικτικά και ενθαρρυντικά. Η πρόοδος που έχει γίνει προς την κατεύθυνση αυτή από διαδοχικές ελληνικές και κυπριακές κυβερνήσεις είναι ορατή. Έχουμε αρχίσει να βλέπουμε τις πρώτες θετικές προοπτικές με την προώθηση του αγωγού Eastmed και των άλλων ενεργειακών σχεδίων στην Ανατολική Μεσόγειο, όπως το σχέδιο ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, «EuroAsia Interconnector».

Η αξιοποίηση του γεωπολιτικού κεφαλαίου της χώρας

Όλα όσα προαναφέρθηκαν συνιστούν τη γεωπολιτική πρώτη ύλη που ως Ελλάδα έχουμε στα χέρια μας. Δεν είναι διόλου αμελητέα. Το αντίθετο. Συνιστά πολύτιμο γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό κεφάλαιο, πολλαπλώς αξιοποιήσιμο. Για τη ασφάλεια, για την οικονομία, για τον όλο μας στην περιοχή. Μάλιστα, είναι τέτοιο το γεωπολιτικό κεφάλαιο της χώρας μας και η προστιθέμενη γεωστρατηγική της αξία, που διατρέχει έναν κίνδυνο, γνωστό και από το ιστορικό της παρελθόν, να γίνει δηλαδή πεδίο ανταγωνισμών και αντιπαράθεσης διαφόρων συμφερόντων.

Δεν θέλουμε έναν τέτοιο ανταγωνισμό συμφερόντων και επιρροής να εξελίσσεται στη χώρα μας. Θέλουμε σύνθεση. Παραγωγική, αμοιβαία επωφελή συνεργασία. Άλλωστε, τα πράγματα είναι δεδομένα και πρέπει να είναι σαφή προς κάθε κατεύθυνση. Η Ελλάδα είναι αμετάθετα μια Δυτική ευρωπαϊκή χώρα που τιμά τις συμμαχίες και τις υποχρεώσεις προς τους εταίρους και συμμάχους της. Από εκεί και πέρα και στη βάση αυτή, ανοίγεται ένα ευρύτατο φάσμα δυνατοτήτων και επιλογών συνεργασίας και σύσφιξης σχέσεων αμοιβαίου οφέλους με όλα τα κράτη. Είναι ακριβώς αυτό που ονομάζουμε πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική ανοικτών οριζώντων.

Η επιτυχία ή η αποτυχία, θα εξαρτηθεί από ευρύτερες σοβαρές αποφασιστικές επιλογές που θα αφορούν στην οικονομία, στους θεσμούς, στην λειτουργία του κράτους, στην κοινωνία. Αποφάσεις απαραίτητες για μια συνολική ανάταξη της χώρας στις οποίες πρέπει να ενσωματωθούν λειτουργικά και οι αποφάσεις για την εξωτερική πολιτική. Άλλωστε, στην εποχή μας, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της συνεχώς διευρυμένης αλληλεξάρτησης, αυστηρός διαχωρισμός εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής δεν υφίσταται. Κάτι τέτοιο στερείται πραγματικού αντικρίσματος. Η διασύνδεση και η αλληλεπίδραση εσωτερικού και εξωτερικού, εθνικού και διεθνούς είναι η μόνη πραγματικότητα.

Χρειαζόμαστε ένα νέο, ρεαλιστικό και ταυτόχρονα οραματικό, ολοκληρωμένο σχέδιο δράσεων, πέρα από παλαιά στεγανά και αγκυλώσεις, που θα επιτρέψουν στην Ελλάδα: Να αξιοποιήσει την προστιθέμενη γεωπολιτική της αξία. Να κινητοποιήσει τα αναξιοποίητα κεφάλαια ήπιας ισχύος και επιρροής που διαθέτει, όπως ο πολιτισμός, ομογενειακός Ελληνισμός και η ναυτιλία. Να ανταπεξέλθει με επιτυχία στις νέες οξυμένες περιφερειακές

προκλήσεις και στις ευρωπαϊκές αβεβαιότητες. Να υπηρετήσει, τελικά, τα εθνικά της συμφέροντα με ασφάλεια και σταθερότητα.

Είναι επείγουσα ανάγκη να προχωρήσουμε μπροστά διότι η συγκυρία είναι ιδιαίτερα κρίσιμη.

Για δύο κυρίως λόγους.

Πρώτον, διότι η Ελλάδα, παρά τις μεγάλες θυσίες των Ελλήνων και την πρωτόγνωρη δημοσιονομική προσαρμογή, παραμένει αμήχανη στο αβέβαιο μεταίχμιο μεταξύ εξόδου από την βαθιά κρίση και εισόδου σε μια νέα εποχή που ακόμα είναι δυσδιάκριτη και αβέβαιη. Αυτό καθιστά τις επιλογές που θα γίνουν στο αμέσως επόμενο διάστημα, καθοριστικές για την περαιτέρω πορεία της. Οι επιλογές μας θα κρίνουν εάν θα μεταβούμε σε ένα στάδιο ταχείας και σταθερής ανάπτυξης ή θα παραμείνουμε εγκλωβισμένοι στη σημερινή κατάσταση αναδιανομής της μιζέριας μιας συρρικνωμένης οικονομικής πίτας.

Η χώρα χρειάζεται επειγόντως στοχευμένες και γενναίες μεταρρυθμίσεις για μια ισχυρή οικονομία και για ένα στιβαρό και αποτελεσματικό κράτος που θα σέβεται την αξιοπρέπεια του πολίτη και θα απελευθερώνει τις παραγωγικές δυνάμεις τη χώρας. Αυτό σημαίνει αλλαγές που θα εξασφαλίσουν, μεταξύ άλλων, ταχύτερη και αποτελεσματικότερη Δημόσια Διοίκηση και Δικαιοσύνη, μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης, ανάπτυξη της έρευνας και τεχνολογίες, απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, δημιουργία συνθηκών για τον επιστροφή κεφαλαίων και ανθρώπινου δυναμικού από το εξωτερικό.

Οι αποφάσεις μας θα καθορίσουν τελικά, αν θα περάσουμε από τη σημερινή ατμόσφαιρα παραλυτικής μοιρολατρίας, σε μια δυναμική εθνική αυτοπεποίθηση προόδου. Η παρούσα διακυβέρνηση δεν μπορεί να οδηγήσει την Ελλάδα στη νέα αυτή εποχή δυναμικής προοπτικής.

Ο δεύτερος λόγος της κρισιμότητας της συγκυρίας είναι ότι η μετάβαση της χώρας μας από την περίοδο της κρίσης στο στάδιο της κανονικότητας, θα πραγματοποιηθεί στο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον της μεγάλης αβεβαιότητας που ήδη σκιαγραφήθηκε στο ξεκίνημα αυτού του κειμένου.

Ιδιαίτερα πρέπει να μας απασχολούν οι εξελίξεις στην περιοχή των Βαλκανίων, της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Οι αρνητικές επιπτώσεις μιας κλιμακούμενης αβεβαιότητας, έντασης, ή ακόμα και ενδεχομένης σύγκρουσης, θα γίνονταν πολύ γρήγορα αισθητές και στη χώρα μας. Στην οικονομία, στην ασφάλεια, στο μεταναστευτικό-προσφυγικό. Οι περιφερειακές συγκρούσεις, οι μεταναστευτικές ροές, τα τρομοκρατικά δίκτυα, η εξελισσόμενη αποσύνθεση της Συρίας και του Ιράκ, συνθέτουν έναν –αν μη τι άλλο- πολύ προβληματικό περίγυρο.

Σε αυτό το περιβάλλον γεωπολιτικής υπερθέρμανσης, ιδιαίτερο ρόλο και συμβολή έχει και η Τουρκία.

Η Τουρκία ήταν πάντα ένας δύσκολος γείτονας και ένας ιδιόμορφος σύμμαχος. Τα τελευταία χρόνια όμως μεταλλάσσεται και σε μια σταδιακά αποδυτικοποιούμενη χώρα. Αποβάλλει το επίχρισμα ενός κράτους Δυτικών προτύπων καθώς εμπεδώνεται στο εσωτερικό μια αυταρχική διακυβέρνηση με ενίσχυση της επιρροής εθνικιστικών δυνάμεων. Αποκλίνει από σοβαρές, στρατηγικές επιλογές της Ατλαντικής Συμμαχίας και της Ευρώπης.

Οι σχέσεις της με το Ισραήλ βρίσκονται σε ιστορικό χαμηλό. Η Τουρκία αποκτά χαρακτηριστικά απρόβλεπτης, αναθεωρητικής περιφερειακής δύναμης. Εξελίσσεται έτσι σε αβέβαιο σύμμαχο στο ΝΑΤΟ, ενώ η ένταξή της στην ΕΕ έχει χαθεί πια σε ένα μακρινό μέλλον. Η παραβατικότητα και η προκλητικότητα των ενεργειών της, τόσο έναντι της Ελλάδας, όσο και της Κύπρου έχει γίνει σχεδόν καθημερινή πρακτική.

Απαραίτητες οι θεσμικές αλλαγές

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον αβεβαιότητας και πολλαπλών προκλήσεων είναι επιβεβλημένες θεσμικές αλλαγές στο μηχανισμό διαμόρφωσης και παραγωγής της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Επειδή βρισκόμαστε σε δημοσιονομικά περιορισμένο περιβάλλον, οι αλλαγές αυτές πρέπει να είναι χαμηλού δημοσιονομικού κόστους, αλλά υψηλής απόδοσης.

Βασική θεσμική μεταρρύθμιση στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής είναι η υιοθέτηση ενός νέου οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών που θα δημιουργήσει τις βάσεις για:

- Διασφαλισμένη πλήρη αξιοκρατία στην πρόσληψη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Αποτελεσματικότερη δημόσια διπλωματία. Μεταξύ άλλων θα πρέπει να εξεταστεί η ενσωμάτωση του κλάδου των Συμβούλων Επικοινωνίας και Ενημέρωσης στο Υπουργείο Εξωτερικών.
- Ανανέωση του μηχανισμού πολιτιστικής διπλωματίας, μέσω της δημιουργίας ενός ειδικού κλάδου Μορφωτικών Ακολουθιών που θα συμβάλουν στην ευρύτερη προβολή της χώρας και του πολιτιστικού προϊόντος της. Αυτό θα δώσει πρόσθετα εφόδια στην χώρα για την προώθηση των διπλωματικών της θέσεων καθώς και των οικονομικών της στόχων, ιδίως στον τομέα του τουρισμού.
- Ποιοτική αναβάθμιση του μηχανισμού οικονομικής διπλωματίας, αντλώντας παραδείγματα από τρίτες χώρες, όπως ο Καναδάς και η Ολλανδία και σε διαβούλευση και συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, εξασφαλίζοντας συνέργειες με τις δράσεις στους τομείς δημόσιας και πολιτιστικής διπλωματίας.
- Προώθηση και υποστήριξη ελληνικών υποψηφιοτήτων στους διεθνείς οργανισμούς και αξιοποίηση και ενεργοποίηση των Ελλήνων που ήδη υπηρετούν σε αυτούς. Στόχος η ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας της Ελλάδας, η καλύτερη ενημέρωσή της, καθώς και οι έγκαιρες και εύστοχες παρεμβάσεις στην προώθηση των εθνικών μας θέσεων. Άλλες χώρες όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, προβαίνουν σε μακροχρόνιο σχεδιασμό τοποθέτησης υπηκόων τους σε θέσεις ιδιαίτερου ενδιαφέροντος όλων των βαθμίδων σε διεθνείς οργανισμούς.
- Εξασφάλιση συνέχειας και συνέπειας στην εξωτερική μας πολιτική, μεταξύ άλλων, με την επανεξέταση του θεσμού του μονίμου Υπηρεσιακού Υφυπουργού Εξωτερικών.

Στον τομέα της χάραξης και εφαρμογής της στρατηγικής ασφάλειας της χώρας, κυριότερη θεσμική μεταρρύθμιση είναι η θεσμοθέτηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας. Στη σύγχρονη, σύνθετη και απαιτητική διεθνή πραγματικότητα η ασφάλεια της χώρας οφείλει να λαμβάνει υπόψη και να συνθέτει πολλές παραμέτρους., Όχι μόνον πολιτικές ή στρατιωτικές, αλλά και οικονομικές, ενεργειακές καθώς και θέματα μετανάστευσης, διεθνούς τρομοκρατίας, παράνομης διακίνησης ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών. Απαιτείται λοιπόν μια συνολική θεώρηση και σφαιρικός εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός., Σε αυτή την ανάγκη ανταποκρίνεται ο θεσμός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας, δηλαδή

ενός περιορισμένου μηχανισμού ειδικών, . Που θα καλύπτουν όλους τους παραπάνω τομείς, ο οποίος θα υπάγεται και θα γνωμοδοτεί απευθείας στον Πρωθυπουργό της χώρας.

Μεταρρυθμίσεις απαιτούνται και για την ανάπτυξη και ενίσχυση της ήπιας ισχύος της χώρας. Έχουμε τεράστια και δυστυχώς αναξιοποίητα αποθέματα ήπιας ισχύος. Ο ελληνικός πολιτισμός είναι ένα πολύ ισχυρό όπλο. Αλλά υπάρχουν πολλά άλλα.

Η ομογένεια και οι Έλληνες του εξωτερικού είναι ένα άλλο χωριστό κεφάλαιο. Πρέπει να την ενεργοποιήσουμε πραγματικά και να τη φέρουμε πιο κοντά στη χώρα. Η δυνατότητα ψήφου για τους Έλληνες του εξωτερικού είναι απαραίτητο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

Πέραν αυτών, είναι προφανές ότι θεμέλιος λίθος της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας της χώρας πρέπει φυσικά να είναι η ενίσχυση της αποτρεπτικής ικανότητας των Ενόπλων Δυνάμεων. Χωρίς αποτελεσματικές και αξιόπιστες Ένοπλες Δυνάμεις η εξωτερική πολιτική είναι ασθενής, εάν όχι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Από την άλλη πλευρά, και η εξωτερική πολιτική μπορεί να συμβάλλει στην δυνατότητα της χώρας να αναβαθμίσει την αποτρεπτική ισχύ της. Αυτό γίνεται με δράσεις όπως: Επιτυχημένη στρατηγική διαπραγμάτευσης με τις ΗΠΑ για την μακροχρόνια χρήση της βάσης της Σούδας. Συμφωνία με το Ισραήλ για την σύμπραξη στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας και της αμυντικής βιομηχανίας.

Ενεργός συμβολή της Ελλάδας στη διαδικασία ενίσχυσης της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ και της ενοποίησης της Ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας.

Συνοψίζοντας, επαναλαμβάνω την πεποίθησή μου ότι η Ελλάδα είναι κράτος ιδιαίτερης, προστιθέμενης γεωπολιτικής αξίας. Με ιδιαίτερη βαρύτητα σε μια περιοχή κρίσιμη για τη διεθνή σταθερότητα, την διεθνή οικονομία και τελικά την ειρήνη.

Με τη σωστή δέσμη πολιτικών, η χώρα μπορεί να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της. Όμως, για να κάνουμε την θεωρία πράξη, υπάρχει μια θεμελιώδης προϋπόθεση. Να το πιστέψουμε. Και να το παλέψουμε. Με σοβαρότητα και συνέπεια.

Τίποτα όμως, δεν μπορεί να γίνει χωρίς τον θεμελιώδη παράγοντα εθνικής ισχύος, που δεν είναι άλλος από την ενότητα του έθνους. Ταυτόχρονα χρειάζεται ένα νέο όραμα για ένα νέο σύγχρονο και σοβαρό κράτος που θα επικεντρώνεται στα θεμελιώδη: στην ασφάλεια στην άμυνα στην χρηστή και αποτελεσματική διοίκηση, στην εύρυθμη λειτουργία της Δικαιοσύνης και των δημοκρατικών θεσμών και στη διασφάλιση ίσων ευκαιριών.

Ένα κράτος που παράλληλα θα αφήνει ελεύθερες τις δημιουργικές δυνάμεις του έθνους, διασφαλίζοντας έτσι ένα εύφορο φιλικό περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα και την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Έτσι οικοδομείται ένα νέο κοινωνικό πρότυπο με μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών, μεγαλύτερη αλληλεγγύη αλλά και ανάληψη ευθυνών από όλους.

Αυτόν τον στρατηγικό στόχο πρέπει να τον ενστερνιστούμε. Να τον κάνουμε βαθιά κτήμα μας και βέβαια να τον κάνουμε πράξη, καθώς πορευόμαστε προς το 2021, στην επέτειο των 200 χρόνων από την εθνεγερσία που απελευθέρωσε το Έθνος και διαμόρφωσε το σύγχρονο ελληνικό κράτος. Μια αφετηρία θεμελιωμένη σε μια αισιόδοξη αλλά και ρεαλιστική θεώρηση των μεγάλων δυνατοτήτων και των πλεονεκτημάτων της Ελλάδας. Με πολιτικές που θα αξιοποιήσουν και θα δυναμώσουν τους παράγοντες εθνικής ισχύος,

ανάπτυξης και ευημερίας της πατρίδας μας. Προς όφελος της ειρήνης, της σταθερότητας και της προόδου της ευρύτερης περιοχής μας.

**Βουλευτής Β' Αθηνών και επικεφαλής του Τομέα Εξωτερικών της Νέας Δημοκρατίας.*